

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 192 • Vychází 15. prosince 2019

Milí čtenáři,

když jsem kdysi poprvé v životě hledal budovu ministerstva životního prostředí, optal jsem se na cestu staršího pána. Namísto odpovědi se otázal, proč ministerstvo hledám. Řekl jsem popravdě, že jsem učitel a jdu na seminář, načež onen dobrý muž dramaticky zvolal: „A nejste vy náhodou ten ekolog? Já vám říkám, pane, že památkáři a ekologové jsou největší zhoubou týhle země.“

Od té doby se leccos změnilo. Názor o zhoubnosti ochrany přírody rezonuje ve společnosti i v politice daleko více. Z různých stran slyším, že „ekologové“ jsou neomarxisti a neofašisti a označení ekoterorista jsem dávno přestal považovat za nadávku. Ze všeho nejvíce se prý tihle ekoteroristi vyznačují nedostatkem odbornosti, sdružováním do „nenažraných neziskovek“ a přípravou jakési „zelené totality“. Napadlo mě proto, že bychom se na příkladech podívali, jaké hrozné, nevědecké a totalitní názory prosazujeme.

Předně prý „ekologové“ brzdí výstavbu potřebných staveb, hlavně dálnic. O tom, že hlavní část onoho brzdění má na svědomí špatná příprava (tedy investor) a nedodržování rozhodovacích lhůt (tedy úřady), už bylo napsáno mnoho, leč bezvýsledně. Nejvíc údajně brzdili ochranáři D8. Když ji však stát odbrzdil a dostavěl, sjel na ni svah, který měla dálnice dle odborného posudku „stabilizovat“. A kdo že to před nestabilním svahem původně varoval? Nebyli to čistou náhodou geologové a ochránci přírody, kteří navrhovali stavět pod sesuvným územím tunel?

„Ekologové“ prý pořád mluví do lesního hospodaření a nerozumějí mu ani za mák. Pokud je mi známo, tak už desítky let ochránci přírody upozorňují, že smrkové monokultury jsou rizikové a lesy by měly mít přirozenější druhovou skladbu. Přesto se smrky stále ve velkém sázely, dozajista pod odborným dohledem, a to i do vegetačních stupňů, kde přirozeně nerostou, a se smrkovými monokulturami je momentálně veta. Že by byly opravdu rizikové? Ještě někdo pochybuje, že smrk nepatří do nižších poloh a už vůbec ne jako monokultura?

„Ekologové“ prý také chtějí změnit naše zemědělství, což ho zaručeně dostane do ekonomických potíží a těž nebude co jíst. Inu – ochránci přírody už léta tvrdí, že naše (post)socialistické zemědělství, zejména jeho záliba v obřích lánech, pesticidech a umělých hnojivech, ve velkém likviduje biodiverzitu a zhoršuje stav vody i půdy. Ze zemědělské krajiny mizí voda, hmyz, koroptve i úrodná ornice, kterou odnáší eroze po tunách. A co že to aktuálně prosazuje samotné ministerstvo zemědělství? Není to náhodou rozdělení velkých půdních bloků na menší? Nepotřebujeme najednou drobné krajinné prvky?

Ale jinak je to všechno marxisticko-fašistická totalita bez špetky odbornosti. :-)

Čtenářům Ďáblíka přejeme klidný Advent, krásné Vánoce a nový rok plný věcné diskuse, odborných argumentů, osobní pokory a respektu k názorovým oponentům. A kdyby se to čistě náhodou nesplnilo, pak si můžeme vzájemně popřát hodně sil, abychom si zmíněné hodnoty uchovali alespoň sami.

Jiří Řehounek

POZVÁNKY

Jaderná energetika není řešením klimatické krize, jak říká vláda..... str. 3-4

Nový stavební zákon omezí ochranu přírody i památek..... str. 10-11

Bagr vytvořil nové tůň v Pískovně Ledenice

V Pískovně Ledenice jsme s pomocí těžké techniky vytvořili novou tůň, která doplnila kaskádu dvou tůní vzniklých v loňském roce. Letošní tůň je o něco větší, protože už víme, že v místě kaskády byl dostatek vody. Nová tůň vznikla na ruderalizované navážce a kolem ní jsme ještě rozšířili plochu písčín.

Výsledky průzkumu potvrdily, že loňské zásahy proběhly úspěšně. V nových tůních byly nalezeny larvy dvou druhů čolků a mnoho druhů vodního hmyzu. Obnovené písčiny osídlili např. svižníci nebo různé samotářské včely, včetně tří druhů řazených do červeného seznamu ohrožených druhů. Proto jsme se rozhodli v obnově pískovny pokračovat i letos.

Tipy na výlet nejen do Pískovny Ledenice, ale i do dalších zajímavých jihočeských pískoven najdou zájemci o přírodu na webu „Objevte svou pískovnu“ (<http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/>).

Jiří Řehounek

Zajímavé geologické fenomény z jihočeských pískoven už jsou na webu

Nový projekt Cally zmapoval v jihočeských pískovnách zajímavé geologické fenomény a nyní je zprostředkuje také veřejnosti.

Na projektu s Callou spolupracuje student a geolog Jakub Vácha, který během léta navštívil vybrané pískovny v okresech Tábor, Jindřichův Hradec a České Budějovice a vyhledával v nich zajímavé nerosty, horniny, geologické profily a jiné objekty. Výsledkem projektu se stala nejen odborná zpráva shrnující zajímavé geologické objevy, ale také nová webová stránka s tipy na výlety, kterou zájemci o neživou přírodu najdou na <http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/geologicke-zajimavosti-v-piskovnach/>. Pro web byly

zatím jako nejzajímavější lokality vybrány Pískovna Lžín na Soběslavsku a Pískovna Ledenice na Českobudějovicku.

V Pískovně Lžín projekt zdokumentoval zajímavé klínovité trhliny v písčité stěně vyplněné světlejším materiálem, jejichž původ zatím zůstává trochu záhadou. Tyto klíny by mohly být tektonického původu, možnými příčinami by však mohlo být i vysychání říčních teras (tvorba útvarů typu bahenní praskliny), periodické zamrzání (tvorba mrazových klínů), nebo erozní rozšíření původních drobných puklin. Pro zjištění přesného původu těchto klínů bude ještě zapotřebí podrobné laboratorní i terénní studium.

Pískovna Ledenice je vynikající pro pozorování

erozních jevů. Na lokalitě můžeme v malém měřítku pozorovat, jak tekoucí povrchová voda působí na zemský povrch. Působivé jsou zejména tzv. ronové rýhy na svazích, hluboké až 30 cm.

„Jsme rádi, že můžeme návštěvníkům pískoven nabídnout i zajímavé informace o neživé přírodě. Na většině lokalit, které doporučujeme k návštěvě, mohou návštěvníci pozorovat i zajímavé živočichy a rostliny, kterým jejich dupání v pískovnách ještě navíc prospívá. Spousta pískomilných druhů totiž potřebuje narušování povrchu, kterým se udržují vzácné písčiny a suché trávníky ve vhodném stavu,“ zve k návštěvě jihočeských pískoven Jiří Řehounek z Cally.

Web „Objevte svou pískovnu“ (<http://www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/>) shrnuje tipy na zajímavé pískovny pro turisty, cyklisty, geocachery, fotografy a další milovníky přírody, prozatím však byl zaměřen pouze na živou přírodu. Od nynějška má i geologickou část.

Tisková zpráva Cally

Jaderná energetika není řešením klimatické krize, jak říká vláda

Zástupci České republiky v čele s předsedou vlády odjeli na výroční konferenci OSN o změně klimatu COP25, která začala 2. prosince v Madridu a má hledat cesty k odvrácení klimatické krize, s prázdnýma rukama. Jak vyplynulo z tiskové konference premiéra Babiše, ministra průmyslu Havlíčka a ministra životního prostředí Brabce, středobodem vládní klimatické politiky má být stavba nových atomových reaktorů, bez nichž se prý nemůžeme zbavit uhelných elektráren. Pokud by to byla pravda, máme fatální problém. Museli bychom spalovat hnědé uhlí pro výrobu elektřiny přinejmenším do roku 2040, kdy nejdříve by se teoreticky mohlo podařit jeden jaderný blok v Dukovanech postavit.

Že by reaktorů snad mohlo být více, to [vyvrací](#) i vládní zmocněnec pro jadernou energetiku Jaroslav Míl: „Postavit 2 bloky do roku 2040 na to prostě ta země sílu ekonomickou ani personální, ani strojírenskou v podstatě nemá.“

Případné vládní rozhodnutí o stavbě nového reaktoru znamená rozhodnutí o veřejné finanční podpoře pro jím vyráběnou drahou elektřinu, která dorovná rozdíl oproti levnějším zdrojům. Podpoře, kterou by zaplatili spotřebitelé elektřiny nebo daňoví poplatníci a která by mohla být vyšší, než dnešní platba na rozvoj obnovitelných zdrojů. Podle aktuální [studie banky Lazard](#) je nejnižší cena elektřiny z nových jaderných reaktorů 106,2 eur/MWh. Vedle toho cena elektřiny na pražské burze je sotva poloviční – cca 48 eur/MWh. Pro [srovnání](#) 54 eur/MWh pak byla průměrná cena 37 fotovoltaických elektráren o celkovém výkonu 202,6 MW, které uspěly na poslední německé aukci na začátku měsíce.

Skrývání skutečných nákladů, které by přinesla stavba 5. bloku v Dukovanech, je patrně tím důvodem, proč Ministerstvo průmyslu a obchodu odmítá Cally zpřístupnit ekonomickou Analýzu investorských modelů výstavby nového jaderného zdroje.

Jaderná energetika nemůže být účinný recept pro řešení klimatické krize nejen pro to, že je drahá, staví

se velmi dlouhou dobu a pominout nelze ani riziko jaderných havárií. Není to čistý zdroj, pokud nechceme zanedbat problematickou těžbu a zpracování uranové rudy a tisíce tun vysoce radioaktivních odpadů, které budou zatěžovat ještě mnoho dalších generací. Nejde ani o bezemisní zdroj, jak tvrdí ministr Havlíček s odkazem na úředníky v Bruselu, jaderná energetika také zanechává svoji [uhlíkovou stopu](#). V případě České republiky pak i stávající jaderné elektrárny přispívají k vysušování naší krajiny, když pro chlazení každým rokem odpaří stovky milionů hektolitrů vody, kterou vítr odnese. Stanovisko „[Nové jaderné reaktory nejsou řešením](#)“, přijala také asociace nevládních ekologických organizací Zelený kruh.

Edvard Sequens

Tempu globálního růstu obnovitelných zdrojů jádro nestačí - údaje pro rok 2018

Také letošní vydání publikace [World Nuclear Industry Status Report](#) přináší srovnání aktuálního rozvoje odvětví obnovitelných zdrojů a jaderné energetiky. Jako měřítko tradičně využívá tři parametry – objem prostředků investovaný do srovnávaných technologií, instalovaný výkon a produkci elektřiny. Výsledky zprávy jsme ve spolupráci s pražskou kanceláří Heinrich Böll Stiftung představili 25. září novinářům, expertům a také veřejnosti v Praze.

V roce 2018 byla zahájena výstavba jaderných reaktorů o výkonu 6,2 GW, u nichž jejich investoři očekávají, že celkově investované prostředky dosáhnou 33 miliard dolarů (částka na přepočtená na jednotku výkonu je vyšší než v minulých letech, neboť významný podíl připadá na zahájenou výstavbu

elektrárny Hinkley Point C). Naproti tomu se investoři rozhodli financovat nové projekty větrných elektráren za 134 miliard dolarů a solárních elektráren za 139 miliard dolarů.

Zatímco objem investic do obnovitelných zdrojů v posledních letech kolísá, instalovaný výkon roste díky nižším nákladům stále rychleji. Zatímco v roce 2016 bylo ve světě nainstalováno 138,5 GW, v roce

2017 již šlo o 157 GW a v roce 2018 o 165 GW nových obnovitelných zdrojů (bez započítání vodních elektráren). Klíčový podíl přitom připadá na větrné elektrárny s 49 GW a solární zdroje s 96 GW. Celosvětový instalovaný výkon jaderných reaktorů se meziročně zvýšil o 9 GW, na celkových 370 GW.

Zatímco v celkovém globálním instalovaném výkonu již obnovitelné zdroje jadernou energetiku předčily, v roční výrobě elektřiny se náskok reaktorů snižuje pomaleji (v důsledku vyššího využití instalovaného výkonu v jaderných elektrárnách). Roční produkce větrných a solárních elektráren se dostala na 1855 TWh, jaderné elektrárny vyrobily 2563 TWh (tento rozdíl se v posledních letech snižuje cca o 150 TWh ročně). V řadě hospodářsky významných zemí již obnovitelné zdroje (bez započtení vodních elektráren) produkci jaderných elektráren převyšují, konkrétně jde o Brazílii, Mexiko, Čínu, Indii, Japonsko, Německo, Nizozemí, Velkou Británii, Španělsko a Jihoafrickou republiku.

Rozhodujícím faktorem podporujícím rozvoj obnovitelných zdrojů je setrvalý pokles jejich ceny. Celkové náklady na vyrobenou elektřinu za dobu životnosti (LCOE – Levelized Cost of Electricity) klesly

za posledních deset let u větrných elektráren o 69 % a v případě solárních dokonce o 88 %. U jaderných elektráren vzrostl stejný parametr o 23 %. U nových zdrojů již vycházejí sluneční a větrné elektrárny levněji než jaderné, uhelné i plynové.

Více informací najdete ve zprávě M. Schneidera a A. Froggatta World Nuclear Industry Status Report 2019 (strana 210 až 227) na www.worldnuclearreport.org.

Karel Polanecký pro Temelín.cz

Nevládní organizace v Česku, Polsku a Maďarsku vyzvaly své premiéry, aby podpořili cíl klimatické neutrality EU

Premiéři Česka, Polska a Maďarska mají v zájmu zdraví a bezpečnosti občanů svých zemí povinnost během nejbližšího jednání Evropské rady podpořit cíl Evropské unie dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050. Středo- a východoevropské nevládní organizace vyzývají náš region k společnému přijetí nutných kroků směrem k bezemisní ekonomice a k dosažení dalších výhod vyplývajících z mezinárodní spolupráce.

Přední představitelé Česka, Polska, Maďarska a Estonska v červnu letošního roku odmítli cíl dosáhnout klimatické neutrality do poloviny tohoto století. Estonsko již oznámilo svou vůli tento cíl podpořit. Během zasedání Evropské rady 12.-13. prosince musí toto zodpovědné rozhodnutí učinit i premiéři zbylých zemí.

Proto nevládní organizace ze střední a východní Evropy, mezi nimi i Calla, zaslaly premiérům Andreji Babišovi, Mateuszovi Morawieckimu a Viktorovi Orbánovi otevřený dopis ve kterém jim připomínají, že naše země již mají zkušenost s dalekosáhlou společensky prospěšnou transformací. Nyní v čase klimatické krize prakticky nemáme jinou volbu než je přechod na bezemisní ekonomiku. Musíme se novým výzvám postavit, nebo zůstaneme pozadu a na naši nečinnost doplatí naše životní prostředí, ekonomika i celá společnost.

Signatáři výzvy zdůrazňují, že politika spočívá v složitých volbách a v převzetí zodpovědnosti za současnou dobu, ale také za budoucí generace. Ve výzvě dále stojí, že děláním složitých dlouhodobých rozhodnutí vždy bylo tím, co definuje velké politické osobnosti.

“Z perspektivy občanů našeho regionu znamená rozhodnutí urychlit přechod ke klimaticky neutrální ekonomice zásadní zlepšení jejich zdraví a životních podmínek a zmírnění negativních dopadů klimatické změny. Učiněním správných rozhodnutí získáme přístup k většímu objemu evropských peněz, zvýšíme konkurenceschopnost naší ekonomiky a vytvoříme nová zaměstnání. S procesem změny musíme začít nyní a naplánovat jej tak, aby nikdo nezůstal stranou” – Urszula Stefanowicz, Polský ekologický klub a Polská klimatická koalice.

Signatáři dopisu nám také připomínají, že klimatická krize již nyní našim společností a ekonomikám způsobuje obrovské ztráty, a představuje závažnou hrozbu pro vodní zásoby ve střední a východní Evropě, stejně jako pro potravinovou a energetickou bezpečnost, zdraví a životy. Tyto problémy přitom budou nadále narůstat.

Světová meteorologická organizace (The World Meteorology Organisation - WMO) nedávno

informovala, že v roce 2018 koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře opět dosáhly další rekordní výše – 407,8 ppm. V roce 2017 byly koncentrace [405,5 ppm](#). Zpráva UNEP ukazuje, že při plnění současných závazků vlád se nám podaří omezit růst globálního oteplení pouze na 3,2 °C. Abychom zajistili bezpečnou budoucnost, musíme v období 2020-2030 globální emise CO₂ každoročně [snižovat o 7,6 %](#).

“Věda nám jasně připomíná, že čas jednat se velmi rychle zkracuje. Dopady klimatické krize způsobují nejen obrovské ekonomické ztráty, ale také velké zdravotní problémy a úmrtí v našich zemích. Toto je skutečná cena za klimatickou krizi a za nečinnost politiků. Blokování nutných rozhodnutí je nezodpovědné.”
– Katarzyna Czupryniak, Fundacja "Rozwój TAK - Odkrywki NIE" (Nadace „Rozvoj ANO – Těžební doly NE”).

Tato výzva požadující od české, polské a maďarské vlády větší ambice a přikládání větší závažnosti problémům spojeným s klimatem není osamocená. Cíl klimaticky neutrální EU do roku 2050 nebo dříve podporují také občané našeho regionu, kteří demonstrují na početných stávkách za klima.

“Lidé v zemích střední a východní Evropy si konečně začínají uvědomovat realitu demokratického deficitu a negativní dopady pouze na zisk orientované ekonomiky a prohlubující se environmentální a klimatické krize. Občanská společnost v celém regionu musí spojit své síly a přesvědčit své společnosti a politiky o nutnosti ještě jedné zásadní transformace. Transformace směrem k udržitelnější a příjemnější existenci na naší prostorově omezené planetě, díky které zde jednou budou moci žít i budoucí generace. Přežití našich lidí by mělo být předním zájmem politiků našeho regionu, je na čase skončit s krátkodobým uvažováním a začít jednat.” – Michaela Pixová, koordinátorka české Klimatické koalice.

Nastal čas, kdy vůdci našich zemí musí začít vnímat výhody ekonomické a energetické transformace směřující ke klimatické neutralitě a převzít zodpovědnost za budoucnost našeho regionu. Během zasedání Evropské rady v prosinci mohou Česko, Polsko a Maďarsko změnit svůj přístup a dosáhnout dalších výhod vyplývajících ze spolupráce našich zemí. Přijetí klimatické neutrality do roku 2050 nebo dříve by mělo být začátkem nového a více ambiciózního přístupu k výzvě klimatické změny. Je to historický moment, kdy se země V4 mohou všechny společně stát hlavní hnací silou zmírňování klimatické změny nejen ve střední a východní Evropě, ale také v Evropě jako celku, a být tak inspirací pro zbytek světa.

Dopis premiérům Česka, Polska a Maďarska je [zde](#).

Podle tiskové zprávy Klimatické koalice

Klimatická koalice přijímá výzvu Andreje Babiše k diskusi

Klimatická koalice přijímá nabídku premiéra Andreje Babiše k diskusi o české klimatické politice. S premiérem a odpovědnými resortními ministry jsou její zástupkyně a zástupci připraveni jednat. Cílem však musí být dostat českou ekonomiku a energetiku do souladu s Pařížskou dohodou o omezení emisí skleníkových plynů.

Premiér Andrej Babiš spolu s ministrem průmyslu a obchodu Karlem Havlíčkem a ministrem životního prostředí Richardem Brabcem veřejně představil, s čím Česko odjíždí na konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy o změně klimatu v Madridu (COP25), stejně jako o týden později na Evropskou radu do Bruselu.

Během tiskové konference mimo jiné znovu zdůvodňoval zdrženlivý přístup vlády ČR k cíli Evropské unie dosáhnout uhlíkové neutrality do poloviny 21. století. Svá tvrzení vládní představitelé opřeli o prezentaci, která Česko vyobrazuje jako takřka premianta klimatické politiky, který plní své závazky vyplývající z Pařížské dohody.

Klimatická koalice však při podrobnějším prostudování prezentovaných údajů našla znepokojivé množství

zavádějících a neúplných informací. Vytvořila proto pro média a veřejnost [alternativní prezentaci](#), která uvádí fakta o českém snižování emisí skleníkových plynů na pravou míru a představuje pravdivější obrázek skutečnosti.

Jiří Dlouhý, předseda Společnosti pro trvale udržitelný život, řekl: „*Místo snahy o zachování stávajícího stavu by si tato vláda měla vzít příklad z českých vlád po sametové revoluci, které během 10 let dosáhly velmi výrazného snížení emisí většiny škodlivin, včetně 25% poklesu skleníkových plynů, a do ekologických opatření investovaly ročně 2,4 % HDP, tedy více, než předpokládá Německo či Velká Británie, že je nutné investovat do uhlíkové neutrality. Kupní síla obyvatel přitom v tomto období vzrostla. Možná nám však unikla nějaká dohoda mezi naší vládou a Evropskou komisí, že u nás vybudujeme velkoplošný skanzen evropského průmyslu poloviny 20. století, kam se budou jezdit dívat obyvatelé dalších zemí.*”

Michaela Pixová, koordinátorka Klimatické koalice, řekla: „*Andrej Babiš je mistrem manipulace a vytváření iluze dobře fungující vlády. Svou volební kampaň postavil na slibu „lepších zítřků“ a země, ve které budou i „naše děti“ chtít žít. Místo dlouhodobějších vizí mu však jde jen o krátkodobé zisky. Česká vláda nejen neplní závazky z Pařížské dohody a na COP25 do Madridu jede s prázdnou, ale dokonce cíleně podkopává celoevropskou politiku usilující o udržitelnější budoucnost. Andreje Babiše si tak jednou dnešní mladá generace bude pamatovat jako premiéra, který nevyužil poslední šance otočit kormidlem z trajektorie vedoucí ke katastrofálnímu oteplení planety.*”

Kateřina Davidová, Centrum pro dopravu a energetiku, řekla: „*Českou republiku již nyní klimatická krize stojí (v porovnání k HDP) nejvíce v Evropské unii. Naopak, přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku by nám přinesl i mnohé ekonomické benefity. Babišův argument, že klimatická neutralita je pro nás příliš drahá, proto neříká celou pravdu.*”

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, řekl: „*Premiér a ministři by měli přestat hledat argumenty pro co nejmenší snížení naší závislosti na fosilních palivech a házet zodpovědnost na ostatní země. Jde přece o vzduch, který dýcháme a o naši energetiku, která zoufale potřebuje připravit na 21. století. To za nás opravdu USA ani Čína neudělají.*”

Jan Freidinger, Greenpeace, řekl: „*Skvělé PR, sázení stromků, dešťovka, ukazování prstem na jiné a natažená dlaň směrem k evropským partnerům. To je česká klimatická politika v kostce. Na to, že řešíme největší problém lidstva a budoucnost našich dětí a dalších generací, je to žalostně málo.*”

Podle tiskové zprávy Klimatické koalice

Nabídka k připomínkování návrhu zákona byl podraz, ministr Havlíček odmítl vše, co obce požadovaly

Slibované posílení práv obcí při výběru úložiště cestou nového zákona se nekoná. Ministerstvo průmyslu a obchodu neakceptovalo prakticky žádné připomínky obcí, které si samo vyžádalo a dál tak pracuje s naprosto nevyhovující podobou zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště radioaktivních odpadů. Reakci ministerstva obce sdružené v Platformě proti hlubinnému úložišti na svém členském shromáždění označily za arogantní. Pokud by pokračovalo ignorování oprávněných zájmů dotčených obcí při přípravě zákona, pak by obce musely zvážit, zda mají zapojením do poradního expertního panelu pro výběr lokalit vytvářet dojem otevřeného a férového postupu.

Jako vstřícnou odpověď na požadavky obcí ministr Havlíček označuje svůj nový slib, že SÚRAO nepožádá o povolení nových průzkumných území dříve, než zákon vstoupí v platnost, ledaže by získal souhlas obcí z lokality. Ve skutečnosti, bude-li zákon přijat v dnešní podobě, nepřináší pro obce v této fázi žádné zlepšení. Naopak jejich postavení zhorší a

zvýhodní stát - vyhledávání úložiště má být deklarováno jako veřejný zájem, což omezí možnost obcí bránit se žalobami.

Platforma proti hlubinnému úložišti požaduje podstatné přepracování návrhu zákona tak, aby naplnil požadavky atomového zákona a Směrnice Euratom na respektování zájmů dotčených obcí a účinnou účast veřejnosti při rozhodování o úložišti. Skutečně efektivní může být zapojení obcí a veřejnosti jen tehdy, pokud tyto mohou ovlivnit, zda v dané lokalitě vůbec bude proces pokračovat. To lze zajistit jedinečným uložením povinnosti Správě úložišť vyžádat si před zahájením konkrétního řízení souhlas dotčených obcí. Předložený návrh věcného záměru také musí posílit zapojení veřejnosti, protože dnes dělá z občanů obcí prakticky pouhé staty při povolovacích řízeních.

Obce mohly nominovat dva zástupce za každou z devíti lokalit jako pozorovatele na jednání poradního panelu expertů ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů pro „zúžení“ počtu lokalit. Zároveň navrhly jednoho ze sedmi expertů, kterým se stal geolog Mgr. Matěj Machek, Ph.D. z Geofyzikálního ústavu Akademie věd ČR, který má právo v panelu i hlasovat. Úkolem panelu má být do poloviny roku 2020 doporučit preferované lokality pro výstavbu hlubinného úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. Experti posuzují pouze geologické aspekty, vynechány jsou ekologické, ekonomické, politické, společenské a další kompletní souvislosti výběru.

Starostové tuto nabídku přijali i po špatných zkušenostech z minulých let, kdy jednání předchozího expertního týmu bylo pro ně zcela netransparentní, způsob rozhodování i podkladové studie byly utajovány a jak se posléze ukázalo, došlo také k manipulaci s preferencí lokalit. Rolí zástupce obcí je tedy zajistit veřejnou kontrolu procesu výběru a umožnit tak nahlédnout obcím na způsob výběru a věrohodnost využitých podkladových studií a dat.

Petr Klásek, starosta Chanovic a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Jsem velice zklamán z výsledku, jak Ministerstvo průmyslu a obchodu zcela ignoruje veškerá naše doplnění a připomínky k návrhu zákona. Připomínkováni jsme dělali podrobně a pečlivě ve spolupráci mezi dotčenými obcemi a městy a za odborné spolupráce právníků. Neproběhlo žádné projednání ze strany MPO. A výsledek je, že ministr Havlíček nám zašle dopis, který je plný slova „neakceptováno“. Tak proč ta jeho hra na spolupráci?“

Poradní panel expertů vymyslel ředitel Prachař. A až na jednoho člena panelu, tak všechny ostatní jmenoval on. Ani panel neřeší práva obcí a považují ho za diskriminační vůči lidem, kteří bydlí v lokalitách. Nesouhlasím se zněním jeho statutu. Protože je hlavně nutné celý proces ohledně přípravy a provozu skladování vyhořelého radioaktivního materiálu posuzovat jako celek. A ne z něj vytrhávat jen některé body, jako expertní panel, který má posuzovat jen geologické podloží, protože veškeré aspekty dopadnou na lidi v místě a jejich další život a životy jejich potomků. Nespěchejme a udělejme to pořádně!“

Stáhněte si:

[Stanovisko Platformy proti hlubinnému úložišti k postupu přípravy věcného záměru zákona o zapojení obcí do procesu výběru a výstavby úložiště](#)

[Stanovisko Platformy proti hlubinnému úložišti k přizvání zástupců obcí do Poradního panelu expertů pro výběr čtyř lokalit pro úložiště](#)

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Touha těžit uran na Vysočině je silnější než rozum

Ministerstvo průmyslu a obchodu dál připravuje obnovu neefektivní a špinavé těžby uranu na území České republiky. Státní podnik DIAMO požádal Ministerstvo životního prostředí o stanovení průzkumného území pro průzkum výhradního ložiska radioaktivních nerostů Brzkov za účelem přípravy otevírky tohoto ložiska. V úterý k tomu účelu proběhlo ústní jednání na Obecním úřadě v Brzkově nedaleko Jihlavy. Žádost je v rozporu s vládní [Surovinovou politikou](#) a veřejný zájem na případné těžbě tak malého množství uranové rudy z tamního podzemí nemůže převýšit zájem obyvatel dotčených obcí na zdravé životní prostředí. Proto Calla – Sdružení pro záchranu prostředí jako účastník řízení navrhla žádost zamítnout.

Ministerstvo průmyslu tímto porušilo svůj [slib](#), když tvrdilo starostům a obyvatelům Brzkova, Věžnice, Přibyslavi a Polné, že již více nebude navrhovat těžbu na novém ložisku uranu Brzkov – Horní Věžnice a tyto záměry skutečně zmizely z textu vládní Surovinové politiky přijaté vládou v červnu 2017.

Otevírka ložiska Brzkov znamenající investici několika miliard korun do nového dolu a úpravy uranu by zvýšila dluh, který splácíme po předchozí éře uranového dobývání. Jen na odstranění následků škod po chemickém loužení ve Stráži pod Ralskem během následujících třiceti let se vláda zavázala uhradit 31,3 miliardy korun. Další miliardy budou ještě stát pokračující sanace areálů po těžbě, hald nebo velkých rizikových odkališť a to včetně závodu GEAM Dolní Rožínka.

Případná těžba v Brzkově by neměla význam pro zvýšení naší energetické soběstačnosti: podle studie proveditelnosti zpracované DIAMO bychom v nejlepších letech těžby získali jen 265 tun uranu. Šlo by tak o 4 promile uranu, který se ročně vytěží ve světě. Pokud by mohl být uran od Jihlavy vyrubán najednou, pokryl by potřebu reaktorů v Dukovanech a v Temelíně po dobu pouhých 7 let. Na obohacení a výrobě jaderného paliva jsme i tak zcela závislí na zahraničních dodavatelích. Navíc realita vývoje cen uranu na dlouhodobých i spotových trzích ukazuje na trvající stagnaci na nízkých cenách, za které by těžba na ložisku Brzkov byla výrazně prodělečná.

Těžba uranu v České republice skončila v roce 2017 vytěžením posledních tun v Rožné. Vzhledem k mnohamiliardovým škodám na životním prostředí, které po sobě uranový průmysl zanechal, mělo jít o konec definitivní. Atomem očarovaný ministr průmyslu Havlíček se ale ke smůle daňových poplatníků i dotčených obyvatel snaží oživit duchy uranové minulosti. Proto jsme navrhli takový záměr zamítnout.

Edvard Sequens

Nový stavební zákon omezí ochranu přírody i památek

Paragrafové znění nového stavebního zákona zamířilo do adventního připomínkového řízení. Zásadní změnu pravidel rozhodování o stavbách připravila Hospodářská komora, zájmový spolek sdružující mj. investory a developery, jejichž podnikání tento zákon reguluje. Bezprecedentní příprava zákona vyústila v návrh, který oslabuje ochranu veřejných zájmů a posiluje soukromé zájmy velkých investorů. Případné zapracování dílčích připomínek na tom nemůže nic změnit.

Paragrafový návrh nového stavebního zákona byl dnes zveřejněn a odeslán do připomínkového řízení. Proces přípravy i samotný obsah návrhu považuje Zelený kruh z hlediska ochrany životního prostředí a dalších veřejných zájmů za zcela nepřijatelný.

„Návrh zákona neřeší skutečné problémy v územním plánování a při umísťování staveb. Namísto zkvalitnění, zefektivnění a zrychlení práce státních úřadů přenáší odpovědnost za respektování zákonů na stavebníky a potlačuje práva samospráv. Možnost včasné dohody mezi různými skupinami v území nahrazuje následnými soudními spory. Diktuje obcím megalomanské stavby na jejich území proti jejich vůli,“ shrnuje hlavní výhrady k návrhu Petra Kolínská ze Zeleného kruhu.

„Návrh ruší závazná odborná stanoviska státních úřadů doposud zodpovědných za ochranu přírody či památek a veškeré rozhodování o dopadu staveb na okolí soustředí do rukou centrálně řízeného

stavebního úřadu, jehož hlavním zadáním není vyvážená ochrana veřejných zájmů, ale co nejrychlejší stavění,“ uvedl Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu.

Památkáři, experti na životní prostředí, obecní samosprávy, ale i majitelé pozemků se podle návrhu zákona stanou při územním plánování a umísťování staveb pouhými diváky. Jejich možnost účinně ovlivnit přípravu územního plánu nebo podobu územního rozhodnutí zmizí. Všechny spory má v budoucnu řešit pouze soud.

Okleštění pravomocí odborníků a práv občanů a majitelů ovšem

zrychlení výstavby nepřinese. Spory se jen přesunou z úřadů na soudy. Místo toho hrozí nevratné poškození například kulturních památek, spodních vod či výstavba, která nebude bezpečná z pohledu požární ochrany.

„Požár bytového domu v Londýně s desítkami mrtvých je jasným varováním. Vyšetřování ukazuje, že chyběl kvalitní dozor ze strany úřadů. Rekonstrukce domu byla sice levná a rychlá, ale za jakou cenu,“ uvedl Václav Orcígr ze spolku Arnika.

Konkrétní příklady umlčování

Památkáři a experti na životní prostředí: Nyní kontrolují soulad projektu se zákony v oblasti památkové péče a životního prostředí. Bez jejich souhlasu nelze stavět. Projekt mohou buď úplně zamítnout, nebo prosadit jeho úpravu. Podle nového zákona: projekt se bude posuzovat pouze na nově vytvořeném stavebním úřadu. Odborná stanoviska mají být pouze nezávazná, a i v případě komplikovaných záležitostí bude mít úřad jen omezenou krátkou lhůtu na vyřízení. Ministerstvo životního prostředí ani Ministerstvo

kultury nebude moci rozhodovací praxi sjednocovat a kultivovat metodickými pokyny. Pracovník stavebního úřadu bude muset zastat práci zrušených odborných pracovišť.

Samosprávy: Nyní nelze stavět v obci či v městě nic, co je v rozporu se schváleným územním plánem. Územní plán schvaluje zastupitelstvo. Podle nového zákona budou muset obce, města i kraje strpět výstavbu, kterou nemají ve svém územním plánu, pokud o takové stavbě rozhodne vláda.

Majitelé pozemků: Nyní má majitel pozemku dotčeného přípravou územního plánu nebo jeho změnou právo podávat námítky. Jejich odmítnutí musí být odůvodněno a je předmětem hlasování na zastupitelstvu. Podle nového zákona povinnost zabývat se věcně nesouhlasem majitelů pozemků k návrhu územního plánu mizí. V případě soudního sporu se důkazní břemeno přesune z obce, která územní plán schválila, na majitele pozemku, který se změnou nesouhlasí.

Občané: Pokud má nyní dvě stě občanů věcně shodnou připomínku k návrhu územního plánu, musí být její zamítnutí odůvodněno a je předmětem hlasování na obecním zastupitelstvu. Z návrhu zákona povinnost zabývat se takovými připomínkami k návrhu územního plánu mizí. V případě soudního sporu se důkazní břemeno přesune z obce, která územní plán schválila, na občany, kteří se změnou nesouhlasí.

Materiál k připomínkám v eKLEP pro veřejnost je zde: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB6D3AWM>

Základní výhrady ke způsobu přípravy nového stavebního zákona zveřejnil Zelený kruh [zde](#).

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Na Zhůří se stavět nebude

Na šumavském Zhůří snad nové rekreační objekty nevyrostou. Tedy alespoň zatím ne. Plzeňský krajský úřad totiž k záměru vydal nesouhlasné stanovisko v rámci posuzování vlivu na životní prostředí (EIA). Calla rozhodnutí úřadu vítá, protože se od počátku stavěla proti záměru výstavby v této cenné lokalitě.

Důvody nesouhlasu před časem shrnuly nevládní organizace v tiskové zprávě, podrobnosti k procesu EIA najdete na webu. Záměr by poškodil stanoviště a druhy chráněné soustavou Natura 2000 i krajinný ráz, v dokumentaci EIA chybělo posouzení fáze výstavby nebo navýšení dopravní zátěže. Namísto deklarované ekofarmy by mělo vzniknout spíše spíše nové ubytovací zařízení pro turisty.

Výstavba je sice v souladu s územním plánem Rejštejna, ale zastupitelé obce jej schválili v rozporu se závazným stanoviskem Správy Národního parku Šumava. Územní plán je tedy formálně platný, ale vydaný v rozporu se zákonem. Navíc pozemky, které koupil na Zhůří podnikatel Roman Kreuziger, měly být podle zákona přednostně nabídnuty ke koupi Správě národního parku Šumava. To se však nestalo.

Podrobnosti k procesu EIA najdete na https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PLK1829. Další informace shrnuje také dokument „Interhotel pro ovce“, který byl natočen pro pořad Nedej se! (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/219562248410024-zhuri-interhotel-pro-ovce/>).

Jiří Řehounek

56 602 podpisů pro krajinu

Na začátku prosince předali petici „Vraťme život do krajiny“ ministři zemědělství zástupci České společnosti ornitologické a Českomoravské myslivecké jednoty. K hlavním požadavkům autorů petice a jejích signatářů patří především živá a pestrá krajina a méně intenzivní zemědělství. Petici „Vraťme život do krajiny“ podepsalo 56 602 občanů. Stala se tak jednou z nejúspěšnějších petičních aktivit v oblasti životního prostředí v ČR.

„Dokazuje to, že veřejnost si velmi dobře uvědomuje problémy spojené s intenzivním zemědělstvím a má chuť se zapojit do jejich řešení. Děkujeme všem, kteří petici podepsali a podpořili. Předáním petice naše práce ale nekončí, pokračujeme v dalším jednání s politiky včetně europoslanců a dál budeme spolupracovat s vlastníky půdy, hospodáři a zemědělci na vytváření krajiny přátelské pro ptáky a další živočichy. Je to pro nás především velký závazek do budoucna,“

uvedl po předání Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO.

Veškeré informace o petici najdete na <https://www.birdlife.cz/petice-za-krajinu/>.

Jiří Řehounek

Připravte si krmítka, začínáme s příkrmováním

Teploty klesají a ptáci čím dál častěji hledají potravu u lidských sídel. Česká společnost ornitologická proto vyzývá veřejnost k zahájení zimního příkrmování a zapojení do programu občanské vědy Ptáčí hodinka. V něm ornitologové doporučí, čím krmit a poradí, jak vyrobit vlastní krmítka a poznat zimující ptáky.

Program vyvrcholí o víkendu 10.–12. ledna 2020 historicky druhým celorepublikovým sčítáním ptáků na krmítkách. Do toho prvního se zapojilo přes 14 tisíc lidí. Už nyní se mohou zájemci hlásit o tipy a materiály prostřednictvím webové stránky ptacihodinka.birdlife.cz.

Hlavním cílem programu Ptáčí hodinka je zapojit veřejnost do zimního příkrmování ptáků a prostřednictvím sčítání zjistit více o chování ptáků přezimujících v České republice. „Ukážeme účastníkům, že přispět k vědeckému poznání může každý. A ještě ho to bude bavit. Díky našim podkladům si i školní děti snadno zvládnou vyrobit vlastní krmítka a spolehlivě rozeznat vrabce polního od domácího či sýkoru koňadru od modřinky,“ říká koordinátorka sčítání Dita Hořáková.

Zájemci se už nyní mohou přihlásit k odběru novinek na webu ptacihodinka.birdlife.cz, který bude zároveň sloužit k následnému vkládání lednového pozorování. „Přihlášené budeme celou zimu zásobovat radami a tipy, aby byli na sčítání dobře připravení. Hlásit se mohou jak jednotlivci, tak i školní kolektivy, které do sčítání aktivně zapojíme,“ vysvětluje Hořáková.

Prvního ročníku se zúčastnilo přes 14 tisíc sčítatelů, kteří pozorovali víc než čtvrt milionu ptáků.

„Nejčastějším hostem krmítek byla sýkora koňadra, a to jak v celkových počtech, tak v plošném výskytu. Sýkora koňadra přilétla na 86 % zúčastněných krmítek, za ní byla modřinka. Kos černý se objevil na téměř polovině krmítek. Sýkora koňadra byla zároveň pozorována v největších počtech. Sčitatelé zaznamenali 57 tisíc koňader, s odstupem za ní byli vrabec polní s 42 tisíci a vrabec domácí s 38 tisíci,“ připomíná Hořáková.

Metodika sčítání je stejná jako v prvním ročníku. „U každého druhu zapisujeme vždy nejvyšší počet jedinců spatřených najednou. Vidíme například tři sýkory modřinky, za chvíli je jich tam šest a po chvíli už jen jedna? Zapišme si u modřinky šestku. Do tohoto jednoduchého výzkumu se může zapojit úplně každý,“ vysvětluje Hořáková.

Tisková zpráva ČSO (redakčně kráceno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Hmyzí domácnost

Máte doma hmyz? Jako úvod do společenské konverzace na návštěvě se taková otázka silně nedoporučuje. Pořádná hospodyňka by jistě dotčeně odvětila, že v žádném případě a možná by vám ani nenabídla ten báječně vypadající dezert zapudrovaný moučkovým cukrem.

Jenže chyba lávky. Naše byty, a to včetně bytů pořádných hospodyněk, jsou přímo rejdištěm všelikých hmyzů a dalších bezobratlých breberek (o obratlovcích dnes raději pomlčíme). A nemyslím hned šváby. Tu dřímá na stěně droboučký rušník či vrtavec, onde vzduchem prosviští zavíječ paprikový či hejnko octomilek a larvičky potemníků v pytlíku rýže už jste si přinesli z obchodu. Pod koberečkem na toaletě si lebedí stádo rybenek, zatímco u stropu předvádí tkalcovské umění třesavka. A v rodinné knihovně štírci pronásledují pisivky.

Hospodyňka samozřejmě nic netuší. Oko entomologovo je sice neúprosné, ale nechává raději hostitelku v blažené nevědomosti. Ledaže by ten dezert nechutnal tak báječně, jak vypadá...

Jiří Řehounek

Ochrana motýlů v zahradě, ve městě a v krajině

Takřka pod stromeček vydává Calla publikaci o ochraně motýlů, která je zaměřená převážně na městské prostředí a zahrady. Na brožuře editorů Jiřího Řehounka a Zdeňka Hanče se autorsky podíleli také Jana Lipárová, Klára Řehounková, Jiří Rom a Miloslav Jirků. Přístupnou formou se věnuje nejprve příčinám ohrožení motýlů v naší krajině a poté i mnoha různým možnostem, které pro jejich ochranu nabízejí zahrady a městská zeleň. Zájemci se při čtení dozvědí, co je motýlí zahradničení, jak založit květnatý pás nebo jaké způsoby péče o trávníky motýlům vyhovují. Publikace je zájemcům zdarma k dispozici v kanceláři Cally nebo si ji můžete stáhnout na http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/brozura_motyli_web.pdf.

Jiří Řehounek

Domečky pro včely a jiný užitečný hmyz

Nakladatelství Grada vydalo útlou knížku „Domečky pro včely a jiný užitečný hmyz“ z pera entomologa Petra Bogusche, odborníka na blanokřídlý hmyz. Těžiště knížky spočívá v popisu včelích domků (hmyzích hotelů) a jejich výroby a také v představení hlavních skupin žahadlových blanokřídlých, které tyto stavbičky obývají. Autor se však věnuje i životu včel nebo dalším možnostem, jak těmto užitečným tvorům pomáhat. Zajímavou publikaci doplňuje téměř stovka barevných fotografií. Že by inspirace pro dlouhé zimní večery?

Jiří Řehounek

Co bude, až nebude

V letech 1910 – 1915 bylo v Českých Velenicích (tehdy ještě Gmünd) založeno alejové stromořadí tvořeno z jírovců (kaštanů) a lip. V dobách našich předků platilo pravidlo, že kaštany se vysazují pro vnuky těch, kdo je sázejí. To znamená, že aby kaštan dorostl síly vzrostlého stromu, potřebuje k tomu dvě generace lidského života.

Nálet spojenců na město České Velenice, v pravé poledne v březnu r. 1945 s cílem zničení železničních opravárenských dílen, měl za následek značné oběti na civilním obyvatelstvu. Bylo rozbombardováno nádraží, železniční opravárenské dílny, početné množství budov podél hlavní třídy i jinde ve městě. Jako zázrakem zůstala neporušena kaštanová a lipová alej a vitráž Anežky České nad oltářem v kostele

Sv. Anežky, i když všechny ostatní výplně oken tohoto božského stánku byly detonacemi náletu vyskleny.

Ať již pojmem tuto skutečnost jakkoliv, ochrannou rukou boží, prozřetelností, zázrakem či jinak, stromy aleje přežily bez úhony a po další generace nabíraly sílu, byly k užítku obyvatelům města, město krášlily a staly se jeho dominantním prvkem.

V roce 2009 proběhla rekonstrukce vozovky Revoluční třídy v Českých Velenicích. V rozporu s tím, co vše stanovují předpisy k provádění zemních prací v těsné blízkosti stromů, bylo kaštanové stromořadí lemující jmenovanou třídu vystaveno zřejmě většímu nebezpečí než v době náletu v čase válečném. Narušení kořenového systému je pro stromy likvidační.

V roce 2016 již počtvrté zvítězila českovelenická kaštanová alej (vyhlášený významný krajinný prvek) v soutěži o nejkrásnější alej roku v Česku. Doslova o pár let později je tato alej považována za přestárlou, špatně založenou, označena za plnou odumírajících stromů a nebezpečnou. Údržba stromů v ní je, dle vyjádření dendrologů, prováděna spíše nedostatečně.

Povolání tedy byli odborníci. Do jaké míry znají genia loci? Město má ve znaku kaštanový list. Proto se s kaštanovým stromořadím znovu uvažuje. Avšak „moderněji“, jinak, nově (<http://ceske-velenice.cityupgrade.cz/alej.php>).

Nabízí se úvaha: má kaštanová alej tvořena ze stoletých úctyhodných stromů ustoupit nové výsadbě, nebo by mělo být stávající stromořadí součástí uvažovaného projektu?

Kdysi platilo, že člověk sadí broskev pro sebe, jabloň pro své děti a kaštan pro své vnuky.

Irena Šefčíková

Umělecká instalace „Vánoce 2025“ upozorňuje na negativní vliv člověka na životní prostředí

Umělecká instalace „Vánoce 2025“ se objevila ve čtvrtek 12. 12. 2019 na Lannově třídě v Českých Budějovicích. Stojí za ní českobudějovická odnož hnutí Extinction Rebellion (Rebelie proti vyhynutí) a apeluje na to, aby lidé i v časech vánočních svátku (nebo právě během nich) brali v potaz důsledky svého počínání na životní prostředí.

Instalace v podobě mrtvých suchých stromků, ozdobených ve vánočním duchu, avšak nejrůznějšími odpadky „oživila“ konec Lannovy ulice u Národní banky.

Autoři instalace tak chtějí symbolicky ukázat lidem, jak ovlivňuje přírodu konzum a bezohledná produkce odpadu.

Za akcí stojí českobudějovická skupina mezinárodního hnutí Extinction Rebellion (Rebelie proti vyhynutí), založeného v roce 2018 ve Velké Británii. Jeho požadavky jsou, aby vlády říkaly pravdu o vážnosti klimatické krize, aby začaly okamžitě jednat za účelem dosažení uhlíkové neutrality do roku 2025 a aby pro tento účel využívaly nástroje participativní demokracie, konkrétně tzv. občanského shromáždění. Hnutí Extinction Rebellion používá prostředky občanské neposlušnosti a nenásilné přímé akce.

Více informací na: <https://www.extinctionrebellion.cz/>

Z tiskové zprávy Extinction Rebellion, České Budějovice (redakčně upraveno)

Česká ekologická politika po roce 1989

Časopis [Sedmá generace](#), který vydává Hnutí DUHA, se ptal představitelů ekologických organizací a mne neminul: „Jaký je podle vás největší úspěch, a naopak největší neúspěch české ekologické politiky po roce 1989?“ Je opravdu těžké vybrat a říci to stručně. Mezi tím, co se povedlo, bych zmínil hlavně vyčištění vzduchu, potoků a řek, kam elektrárny, továrny, zemědělská družstva, města a obce před rokem 1989 vypouštěly dnes zcela nepředstavitelné množství škodlivin. Nedalo se dýchat, hynuly lesy, řekami tekly jedovaté koktejly a nejen zdraví lidí, ale také příroda trpěla.

Na druhém pólu je toho rovněž víc, tak vyberu stav naší krajiny, který je v některých ohledech horší, než kdykoliv před tím. Důsledkem je i přímý dopad na vymírání hmyzu nebo ptačích druhů či problém s udržením vody v době rychle se měnícího klimatu. Nenašli jsme lék, jak změnit hospodaření zemědělců, lesáků, ale třeba i rybářů a tak zachovat naše přírodní bohatství. Až příliš ochotně se vzdáváme své půdy, která mizí pod betonem dálnic, silnic, nákupních center, obrovských skladů a dalších znaků globalizované ekonomiky a zbytky divoké přírody se snažíme proměnit v kulisy pro naši zábavu. A podle vizí Andreje Babiše v tomto směřování bude hůř.

Edvard Sequens

Moje sametovka před třiceti lety

Zatímco v Praze už od ledna 1989 probíhaly bouřlivé “Palachovy týdny”, v jihočeské metropoli, jejíž součástí tehdy byla i naše obec, setrvala patologická normalizační nehybnost. Pod povrchem této zahnívajících hladinky se přesto objevovaly první náznaky, že se cosi mění. Lidé se přestávali bát hlasitě kritizovat vážnou zásobování. Kromě toaletního papíru a dalších běžných životních potřeb často nebyl v místní prodejně v Hornické po 16 hodině k dostání ani chleba. Na “komunistickéj bordel” někteří hlasitě nadávali v MHD cestou do práce a z práce – zejména ti, kteří byli přes svou původní kvalifikaci nuceni vykonávat dělnické profese – neměli vcelku už co ztratit.

Dobrovodští obyvatelé (kromě rodáků, nejbližších sousedů, sportovců a hasičů) se v dobách normalizace navzájem téměř nestýkali, často se podle jména neznali ani lidé z jedné ulice. Dobrá Voda tehdy fungovala spíše jako “noclehárna”, do níž se její občané vraceli ze zaměstnání škol, příp. kulturních akcí ve městě. (Bohužel jakousi noclehárnou v jisté míře zůstala dodnes – snad následkem připojení ke krajskému městu byla téměř rozpuštěna kdysi funkční vesnická komunita. Stejnou roli hrála jistě vzájemná nedůvěra a strach z udání.)

V polovině roku 1989 se začaly lámat ledy. V červnu vyšla petiční výzva “Několik vět”, která se podepisovala i v Českých Budějovicích. Komunisté, včetně našich dobrovodských, zneklidnili. Tentýž předseda místní organizace KSČ, který mi ještě pár týdnů předtím vynadal, že poslouchám Hlas Ameriky,

mne přišel osobně pozvat na jejich veřejnou schůzi, spojenou prý s diskuzí s občany. Nevím, zdali někoho, kromě členů své strany nalákal. Čas k diskuzi už promeškali.

Svaz ochránců přírody, jehož jsem byla členkou od poloviny osmdesátých let, se čím dál častěji ve svých otevřených dopisech různým mocenským orgánům vyjadřoval k ničení jihočeské přírody, za podpory argumentů od odborníků z Akademie věd. Ke Dni Země jsme před nynějším Metropolem uspořádali informační akci s veřejnou anketou a podepisováním petice proti devastaci životního prostředí. Nasbírali jsme tehdy za jedině odpoledne přes sto podpisů. Otevřeně jsme o tom všem psali v našem Zpravodaji jihočeských ochránců přírody, který jsme vydávali 5 let až do roku 1990.

V říjnu 1989 jsem se účastnila v Praze školení redaktorů ekologických tiskovin. Školili nás tehdy na jedné ze strahovských kolejí mladí lidé z nezávislého studentského spolku Stuha. Ti už měli k dispozici počítačovou techniku, která byla pro nás, zvyklé pracně "datlovat" do sloupců na psacích strojích, nedostižným "zázrakem". Così už "viselo ve vzduchu." Vysokoškolští studenti vydávali stále kritičtější časopisy, které cenzura nestačila kontrolovat. Napjatá atmosféra v hlavním městě houstla. Na pendrekové násilí reagovali jeho občané rostoucím hněvem, ale i humorem. Společnost za veselejší současnost uspořádala recesistickou akci s okurkovými pendrekami a melounovými přílbami. Také na demonstraci k výročí 21. srpna přišli někteří lidé se salámovými pendrekami. Nakládačku dostali ovšem těmi skutečnými.

Stejně jako letos bylo před 28. říjnem letní počasí. Na Václaváku se stavělo pódium k oslavám - po dvaceti letech už nikoliv Dne znárodnění ale vzniku Československé republiky v roce 1918. Policejní "mlátičky" opět nezklamaly. Začátkem listopadu přišlo "dušičkové počasí" a severní Čechy zahalil smog z mlhy a z imisí uhelných elektráren. Dusili se zejména staří, nemocní a malé děti. Lidem v zamořených Teplicích došla trpělivost, vyšli protestovat do ulic a na náměstí, podepisovali petice. Režim se nejprve snažil demonstranty zastrašit použitím síly. Plné náměstí lidí, až dosud politicky inertních, včetně těch, kteří zajišťovali výrobu energie, ale komunistické vedení vyděsilo. Začali s demonstranty vyjednávat, slibovat, ale už bylo pozdě. Zprávy ve sdělovacích prostředcích o těchto událostech byly jen velmi stručné, bagatelizující a umístěné v novinách tak, aby si jich většina veřejnosti nevšimla.

V předvečer pražské studentské demonstrace, sedmnáctého října, mi do našeho Zpravodaje přinesl krajinný ekolog, spisovatel a básník Miroslav Hule svůj odborný článek o špatném hospodaření s vodou v krajině. (Vědělo se o tom už tehdy a dodnes se to prakticky neřeší!) Vyložil mi, kromě jiného, proč on i jeho kolegové na Správě Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko podepsali "Několik vět". Paradoxně ti, kdo podepsali, i ti kdo nepodepsali, uvedli jako důvod strach o své děti. Několik hodin po našem rozhovoru nám ty děti Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti surově zmlátil na Národní třídě.

U nás v jižních Čechách se informace o tom roznesly vcelku rychle. Už tentýž večer to vysílala rakouská televize, v některých částech kraje "viditelná". Druhý den, 18. listopadu, se v Praze po pěti letech sešel II. celostátní sjezd Českého svazu ochránců přírody. Do jednacího sálu se dostavil student matematicko-fyzikální fakulty Dan Urban, syn našeho budějovického předsedy, se svými zmlácenými kolegy. Hlavním bodem usnesení našeho sjezdu se proto stalo bezvýhradné odsouzení zásahu na Národní třídě s požadavkem vyšetření a potrestání policejního násilí. Byli jsme tak po studentech a hercích prvními, kteří se k věci postavili přímo.

Po neděli s napjatou, ale u nás v jižních Čechách stále ještě mlčenlivou atmosférou přišlo pracovní pondělí. Zpočátku se nedělo nic, jen naše snaživá soudružka ředitelka se nás pokoušela přesvědčit, abychom podepsali podlézavý dopis, v němž bychom za naše pracoviště vyjádřili souhlas s rázným postihem studentů, "kteří přece porušili pravidla povolené akce". Odmítli jsme s tím, že když někdo poruší pravidla silničního provozu, nevyvečou ho policajti z auta a nezmlátí ho.

Po práci jsem si šla vypůjčit do knihovny knížku básní, které napsal Miroslav Hule. Křehké verše plné imprese jsem si četla na zastávce MHD Na Sadech. Kolem chodili lidé s netečnými výrazy, s napěchovanými nákupními taškami. Holá beznaděj – zdálo se mi.

Na obou tehdejších budějovických vysokých školách tak “netečno” už nebylo. Společně s herci Jihočeského divadla začali domlouvati na další den, úterý v podvečer 21. listopadu, demonstraci na budějovickém náměstí. První z mnohých. Zpočátku se strachem ale v dalších dnech s nadšením jsme mokli a mrzli na náměstí, dokud po generální stávce už nebylo jasné, že “bolševik jde od válu”. Skutečné ale definitivně odešel? Nebo se jen převlékl a snaží se opět získat moc?

Jaroslava Brožová

Balada o křídlech a provazu

Jsou jako děti. Myslím tím domácí zvířata, se kterými sdílíme společné domácnosti. Tak třeba můj kocour Čert. Je to osobnost. Nechce se chovat, škrábe, když ho zvedám a přitulí se, jen když chce podrbat. Několikrát se stalo, že si zamotal přední packu do provázku, na kterém má zavěšenou korkovou zátku na hraní. Pokaždé křičel a trpělivě si nechal nohu vysvobodit. Dokonce ji nastavoval, jakoby prosil o pomoc. Připomnělo mi to zážitek starý několik let. Po delším léčení jsem odešel z nemocnice o francouzských holích. Dost mě to stresovalo. Postával jsem na nábřeží Malše nedaleko domu Slávie a pozoroval dovádějící racky. Bylo mi teskno z pocitu, že nemohu jako dřív štrádovat po stezkách Šumavy, záviděl jsem ptákům křídla. V hejnu mě jeden pták zaujal. Táhl za sebou provaz s připevněným kusem papíru. Zřejmě surový vtip nějakého člověka. Najednou mi zakroužil nad hlavou a dosedl na zábradlí docela na dosah blízko. Byl to holub. Vyděšeně mrkal, ale neodlétl. Nechal si smyčku z nohy trpělivě odmotat. Pak zamával šťastně křídly, zakroužil na pozdrav a zmizel. Když jsem vykládal příhodu mému sousedovi holubáři, vůbec se nepodivil. Holubi jsou inteligentní, řekl. Umějí toho víc než lidi. Mají křídla a v hlavě navigaci, která je dovede domů z tisíce kilometrů vzdálených míst. Ještě nikdo nezjistil, jak to dělají. Soused, který choval padesát let kániky a bubláky ve voliére u domu zemřel. Odešel pět měsíců po tom, co mu doktor zakázal řídit auto, a v zahradě se rozhostilo ticho. Nedávno mě napadlo, že ve skutečnosti jen uletěl. Možná mu také někdo odmotal z nohy závaží.

Antonín Pelíšek

ZROZENO V KRASCI

Osmý ročník soutěže „Jihočeská ratolest“ zná své vítěze

Soutěž Jihočeská ratolest, kterou již poosmé ve spolupráci s Jihočeským krajem vyhlásila Krajská síť environmentálních center Krasec, z. s., zná své vítěze. Odborná porota vyhodnotila příspěvky přihlášené do jednotlivých kategorií a v pátek 8. listopadu se jejich autoři sešli na slavnostním vyhlášení v sále zastupitelstva v budově Krajského úřadu Jihočeského kraje.

Ceny z rukou náměstka hejtmanky pro kulturu Pavla Hrocha, rektora Jihočeské univerzity Tomáše Machuly a Ivany Hlinkové za Krasec převzali porotou nejlépe hodnocené projekty ze čtyř soutěžních kategorií. V kategorii měst a obcí byla udělena pouze první cena a převzali ji za realizaci projektu Dubová alej zástupci města Nová Včelnice.

V kategorii škol byli oceněni studenti Gymnázia Jírovцова, Gymnázia Písek a žáci písecké základní školy Cesta. Nejvíce body porota ohodnotila působení studentů Gymnázia Jírovцова v devastované části evropsky významné lokality Vrbenské rybníky.

V kategorii neziskových organizací stanuly na pomyslných stupních vítězů Dům dětí a mládeže

Prachatice, Základní článek hnutí Brontosaurus Forest a Český svaz ochránců přírody Třeboň. Děti z přírodovědných kroužků DDM Prachatice získaly své prvenství za vytvoření a péči o naučnou stezku ptačích budek, která byla před rokem otevřena na úpatí hory Libín.

Poslední hodnocenou kategorií byly práce studentů a absolventů jihočeských vysokých škol. Vítězem této kategorie se stal Lukáš Lachman se svou prací „Mapování invazních druhů rostlin podél liniových prvků v krajině – případová studie v CHKO Třeboňsko“, na druhém místě se umístil Bc. Michal Pech a na třetím Michal Slaba.

Přehled vítězných projektů naleznete na www.krasec.cz/jihoceska-ratolest. Postupně Vám je představíme i v Ďáblíku. Dnes kategorie A., tedy soutěž měst a obcí.

Tisková zpráva Krasce

Vítězné projekty Jihočeské ratolesti - dubová alej v Nové Včelnici

Duby jsou zaevidovány jako Významný krajinný prvek a jejich stáří je odhadováno na 230 až 250 let. Byl proveden zdravotní a bezpečnostní řez celkem 71 dubů. Po ošetření vznikla u některých dubů „torza“, kde se vytvořilo ideální prostředí pro hmyz a brouky, na koncích větví byly vytvořeny útvary, které připomínají prasklou větev. Takové zakončení vytváří dojem nenásilného ošetření a hlavně optimální a přirozené prostředí pro brouky a hmyz.

Projekt přihlásilo a cenu si odneslo Město Nová Včelnice.

Tisková zpráva Krasce

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Řeka Dračice u Františkova (lat: 48.8912, lon: 14.9475)

Vydejte se k říčce Dračici a uvidíte peřejnatou balvanitou řeku zařízlou v úzkém údolí, které vypadá jako skalnatý kaňon spíše odněkud z hor než z Třeboňské pánve.

Stezka vede převážně podél řeky, pouze po přejití řeky po kovové lávce se od ní na několik set metrů vzdálíte. Po cca 1,5 km přijdete k mostu s informační tabulí. Na začátek trasy se vrátíte stejnou cestou. Dračice pramení nedaleko obce Kunžak a část toku přetéká Rakouskem, celkem měří 49 km. Nedaleko Františkova vtéká zpátky do České republiky a u Klikova se vlévá do Lužnice. Úsek toku od hranic s Rakouskem po Františkov byl v roce 1998 vyhlášen za přírodní rezervaci.

Dračice je útočištěm populací ohrožených živočichů. Obývají ji např. mihule potoční, vranka obecná, mřenka mramorovaná, a když budete mít štěstí, možná zahlédnete ledňáčka říčního, konipasa horského nebo vydru říční. Na vlhké a stinné prostředí jsou vázány mechy a kapradiny. V oblasti byla v minulosti

zpracovávaná železná ruda a doposud je tu možno vidět zbytky náhonů, mostů a hráze stržené povodní v roce 1867.

V blízkosti lokality se nachází další přírodní lokality, které stojí za to vidět, třeba [Pískovna u Dračice](#), [tůň Bosna](#) nebo [Pískovna Cep I](#). Milovníci keramiky můžou navštívit [Klikovskou keramickou dílnu](#) se zachovalou kasselskou pecí.

Časová náročnost: 1 hodina

Povaha terénu: Lokalitou prochází nezpevněná lesní cesta a úzká pěšinka. Celkově se jedná o mírně stoupající a klesající terén, který ale není vhodný pro osoby s pohybovým omezením (povrch s menšími kamínky, kořeny a pod.). Je třeba počítat s přechodem po mírně nakloněné

kovové lávce bez zábradlí přes řeku, který může dělat problém např. dětem, starším lidem, nebo lidem trpícím závratěmi. Procházení po ní může být těžší za špatného počasí.

Dostupnost: Na lokalitu je možné dojet autem, které můžete nechat na nezpevněné ploše na začátku lokality za obcí Františkov. Autobusová zastávka s názvem Suchdol nad Lužnicí, Františkov se nachází cca 900 m od lokality.

Na začátek lokality se pěšky i autem dostanete po červené turistické značce, která vede z Františkova směrem na Novou Ves nad Lužnicí a České Velenice. Trasa začíná za Františkovem před mostem přes řeku Dračice - naleznete zde nezpevněnou lesní cestu vedoucí proti proudu řeky a tabuli označující přírodní rezervaci Dračice.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?reka-dracice-u-frantiskova>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

Borovanské pondělky

Calla Vás srdečně zvena besedu

DUCHOVNÍ KRAJINOU NOVOHRADSKÝCH HOR

s Michaelou Vlčkovou

z Teologické fakulty Jihočské univerzity

Kaple, kapličky, boží muka a další takřka zapomenuté stopy na život dávných předků v Novohradských horách. Tipy na vaše výlety a putování.

Pondělí 20. ledna 2020 od 18:00 hodin

**v Podzámčí, v prostorách
Komunitní školy Borovany**

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Edvard Sequens
tel.: 602 282 399, edvard.sequens@calla.cz, www.calla.cz

Vstupné dobrovolné

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Nový stavební zákon – katastrofa pro přírodu?

s Petrou Kolínskou z asociace Zelený kruh

Co přináší návrh nového stavebního zákona pro ochranu přírody a krajiny?
Jak se mají změnit možnosti občanů, vlastníků i úřadů? Promění se naše
příroda v developerské Eldorádo a naše města v betonové pouště bez
zeleně?

V úterý 21. ledna 2020

od 18:00 hodin

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Žákovská ornitologická konference

Zajímá vás příroda, ptáci ve vašem okolí? Rádi bádáte nebo vás dokonce láká vědecká práce?

Pak neváhejte, přihlaste se na žákovskou ornitologickou konferenci a prezentujte výsledky své práce. Setkáte se s podobně naladěnými lidmi, podělíte se o své zážitky a načerpáte ze zkušeností ostatních. Vyzkoušíte si, že prezentace před úplně cizími lidmi nic není, že všichni jsou jen lidi a víc než vaše chyby je zajímaví vaše výsledky.

CO JE TO ZA AKCI?

Na této konferenci **pro žáky 2. stupně základních škol a studenty středních škol** mohou **jednotlivci i badatelské týmy** prezentovat výsledky své práce formou posteru či ústní prezentace.

Příspěvky studentů budou proloženy přednáškami odborníků, včetně přednášejících z Přírodovědecké Fakulty UK, konference bude zakončena terénní exkurzí spojenou s ukázkou kroužkování ptáků. Součástí bude i soutěž o nejlepší příspěvek.

KDY A KDE?

Druhá žákovská ornitologická konference se uskuteční **18. 5. 2020** v Toulcově dvoře. Akce je jednodenní, v odpoledních hodinách terénní exkurze. Program bude upřesněn. Od roku 2020 se bude tato akce konat pravidelně, vždy ke konci školního roku.

PODMÍNKY ÚČASTI

Konference je určena pro žáky 2. stupně základních škol a studenty středních škol. Přihlásit se mohou jednotlivci i badatelské týmy s ornitologicky zaměřenými příspěvky.

Další informace a přihlášky (do 31. 1. 2020) na <https://www.birdlife.cz/co-delame/akce-pro-verejnost/konference-a-seminare/zakovska-konference-2020/>

Přejeme Vám klidné, radostiplné Vánoční svátky, odpočínutí a těšíme se na shledání a Vaši přízeň v roce 2020.

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • **Calla** je také na **Facebooku**

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 15. ledna 2019 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách **Cally**.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!